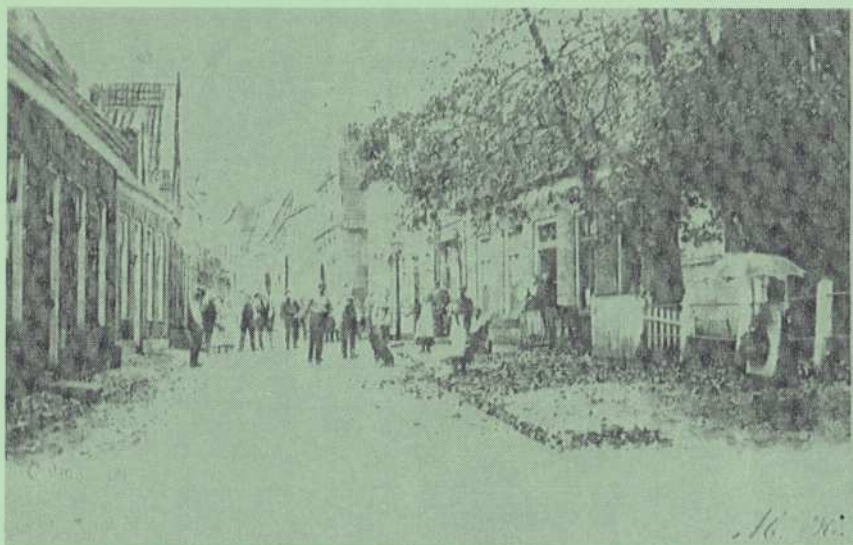

4^e jaargang 1986

Jaarboekje

Stichting
Heemkunde
Ootmarsum

Op de omslag: "De Koppelpaarden"

Een zeldzaam plaatje uit 1903. De Koppelpaarden is de herberg rechts, nu Rabobank, beheerd door Dijkhuis. In 1912 opgevolgd door A.H.Kip, die in 1914 het geheel nieuwe hotel Tubantia liet bouwen. Deze herberg was eeuwenlang de stopplaats voor de postkoets en wisselplaats van paarden. Nog lang stonden er stallen achter in de tuin van Kip. Voor het huis van Budde links staat de oude koperslager Oonk. Iets verder vrouw Brandehof met rechts van haar 2 zoons. De lange man vooraan midden op straat is H.Rikmanspoel. De man op de hoek bij Tijhuis is Muurlink. Achteraan Snijders, nog met niendeur. In de door B.Geerdink gerestaureerde vakwerkschuur aan de Kapelstraat woonde de oude koperslager Kip. Als huisdier hield hij een vos i.p.v. een hond.

J A A R B O E K J E

=====

STICHTING HEEMKUNDE OOTMARSUM

1986

INHOUD

	pag.
Inhoudsepgave	2
Inleiding	3
Voorwoord	4
Jaarverslag 1986	5
Samenstelling bestuur	10
Verslagen werkgroepen	11
Wg.Geschiedenis I -Verhitte gemoederen	12
Natuurstudiegroep -Bladluizen	17
-Cursus Bodemkunde	20
Vogelwerkgroep -De kramsvogel	21
Wg.Bieb en archief -Aanvulling VII	24
Wg.Genealogie -Stamb. Kleinschmit	25
Wg.Bundeling oude verhalen -'n Vergeten paasgebr.	29
Wg.Arch./geologie -Speurtocht in Agelo	31
Duutslaand Dree	35
Excursie 1987	37
Wee interesseert zich veur oonze spraake	38
Donateurskaart 1987	42
Flitsen	43
Dendrochronologisch onderzoek	44
Medewerking gevraagd	47
Brievenposterij	48
Kroniek 1986	50
Esperanto in Ootmarsum	53

.-.

INLEIDING

Het vierde exemplaar van het Jaarboekje van de Stichting Heemkunde ligt voor U. We willen als redactie niet zeggen dat het werk aan een Jaarboekje er minder of eenvoudiger op is geworden, maar kunnen toch constateren, dat de kinderziektes, die nu eenmaal bij een aanloopperiode schijnen te horen, voor een groot deel zijn overwonnen. Debet hieraan is op de eerste plaats het telkens terugkeren van een aantal vaste rubrieken en verhalen. Het is niet uit gemakzucht dat we daar op terugvallen, maar meer een beantwoorden aan de enthousiaste reacties waarmee deze rubrieken en verhalen door U als lezer worden ontvangen en tegemoet worden gezien.

Verder is er, meer dan in voorgaande afleveringen, aandacht geschonken aan het werk van de diverse werkgroepen. Er wordt niet alleen maar volstaan met een opsomming van hun werkzaamheden, maar er wordt dikwijls tevens verslag gedaan van hetgeen na onderzoek en studie tot stand is gekomen.

Voegt U daarbij de bijdragen en reacties van "losse medewerkers" dan krijgt U een goed beeld van wat er in Ootmarsum op "heemkundig gebied" leeft.

En dat is immers de hoofdbedoeling van ons Jaarboekje.

Harrie Exterkate

Gustaaf Klaas

Ben Morshuis

Harry Oude Elberink.

VOORWOORD

Heemkunde, voor velen van U als lezer een dagelijks begrip, maar aan het vele werk, dat hieraan verbonden is, is relatief maar een kleine groep mensen mee bezig. We mogen ons echter verheugen op vele werkgroepen, die dagelijks in de weer zijn om datgene te bestuderen, waar ze voor op gesteld staan. Ten aanzien van de werkgroepen, Gesch.I, Dialect/Folklore en Genealogie, zou een aanvulling van enige enthousiaste medewerkers van harte welkom zijn. Denkt U er nog eens over na en neem contact op met de leider van één van deze genoemde werkgroepen. U bent van harte welkom.

Helaas hebben we onze Jeugdwerkgroep moeten afbouwen, omdat een eigen ruimte voor zo'n werkgroep van essentieel belang is en deze ruimte hebben we niet tot onze beschikking. Vijf jongens en meisjes hebben we gelukkig kunnen onderbrengen in de Vogelwerkgroep en Natuurstudiegroep. Zowel beide groepen alsmede de jongens en meisjes wens ik veel succes en een goede samenwerking toe. De hoop, dat we in de toekomst toch een eigen onderkomen zullen krijgen, blijft aanwezig. De toeristische nota, welke door de gemeente Ootmarsum is samengesteld, vermeldt een heemhuis met tuin, welke gesitueerd zal worden op het Los Hoes-complex.

Dat er in Twente talloze Heemkunde-groepen zijn, is U denk ik wel bekend. Het is daarom niet zo verwonderlijk, dat we contact hebben gezocht met onze naobers, zodat we nu geregeld bij elkaar op bezoek komen, elkaar zo leren kennen en daar waar het nodig is gegevens uitwisselen of gezamenlijk een project aanpakken. Dit laatste resulteert reeds in een samenwerking tussen de Werkgroep Geschiedenis II en die van Vasse. Ook de Natuurstudiegroep heeft reeds contacten met Denekamp, Weerselo en Vasse weten te leggen.

Bij deze wil ik nog gaarne de redactie bedanken voor de uitgave van dit jaarboekje en namens het bestuur wens ik jullie nog veel succes in de naaste toekomst toe.

De voorzitter, H.H. Geerdink.

JAARVERSLAG OVER HET STICHTINGSJAAR 1986-87

Bestuursvergaderingen. Het bestuur vergaderde elke tweede dinsdag van de maand, behalve in de vakantiemaand juli en januari 1987 i.v.m. meerdere vergaderingen.

Werkgroepenvergadering/ 20-jariq bestaan.

De werkgroepenvergadering, die normaal in maart wordt gehouden is komen te vervallen, omdat we in mei ook al met de werkgroepenleden bij elkaar zouden komen i.v.m. ons 20-jariq bestaan. Een commissie bestaande uit mevr. R.Slag en de heren H.Kouijzer en J.Lucassen had voor de werkgroepleden een gezellige avond georganiseerd op 22 mei. In totaal hadden een dertigtal leden zich opgegeven en die werden met de "bus van IJland" via een koffiestop op het Springendal naar Huize Brecklenkamp gebracht. Daar werd de eerste feestavond van de werkgroepenleden afgesloten met een quiz.

Excursie Barger Compasuum. Op 28 juni 1986 hielden we onze jaarlijkse excursie. Dit keer gingen we naar het veenmuseum Barger Compasuum. Er hadden zich slechts 39 belangstellenden opgegeven. Dit viel enigszins tegen, omdat vanuit de donateurs was gevraagd dit museum eens te bezoeken. Het was overigens een heel gezellige dag met prachtig zomerweer, waardoor ieder kon genieten van het tochtje met de veentrein en de trekschuit langs het gedeeltelijk nog in takt gebleven veengebied. Voor 't eerst werd een gezamenlijke maaltijd gebruikt en dat werd door iedereen gewaardeerd. Hierdoor heerste er 'n fijne sfeer

binnen de groep, die je ook tijdens de terugtocht nog kon merken.

Donateursavond. Op 10 december 1986 hebben we onze jaarlijkse donateursavond gehouden in Hotel H.van der Maas. Voor deze avond hadden we de heer A.Wittgen, directeur van Natura Docet, uitgenodigd. Hij hield voor 90 belangstellenden een boeiende lezing over "Twents landschap in de laatste 150000 jaren". Hij verduidelijkte ons d.m.v.dia's en tekeningen op het bord zijn verhaal over met name de derde ijstijd, die hier zoveel veranderingen te weeg heeft gebracht. De stuwwallen waren aanvankelijk twee maal zo groot en dat je nu aan de oever van de Dinkel nog bekende lagen kunt zien. Zo zijn de Beuninger grindlaag en de laag van Usselo daar te zien en dat zijn algemeen aanvaarde termen geworden in de geologie. De meeste dia-opnamen waren gemaakt van de natuur rond Ootmarsum/Denekamp zowel in de zomer als in de winter van oude stuwwallen met beekjes en van de essen. Het was een leerzame avond ook voor mensen die niet zoveel van het onderwerp af wisten.

Kontakt zusterverenigingen. Op 24 maart 1986 te Weerselo en op 22 september 1986 te Albergen hebben we vergaderd met de zusterverenigingen uit Denekamp, Albergen, Weerselo, Reutum/ Haarle en Vasse/Hezingen. De samenwerking waar toe o.a. dit kontakt was opgericht, verloopt nog niet geheel vlekkeloos, maar er worden wel bruikbare gegevens uitgewisseld. Het verzoek van Losser om er bij te komen, werd afgewezen. Wel zullen Vasse en Ootmarsum samenwerken aan het onderwerp "Het Richterambt Ootmarsum". In maart komen we bij elkaar in Reutum.

Jaarboekje 1986. Het derde boekje is uitgekomen en de redactie, bestaande uit de heren B.Morshuis, H.Exterkate, G.F.Klaas en H.Oude Elberink is er in geslaagd een aantrekkelijk Jaarboekje samen te stellen. Het geheel zag er verzorgder uit dan de vorige edities. Helaas kan het niet in een luxer uitgave gedrukt worden, omdat er geen inkomsten tegenover staan. Vanuit de werkgroepen is er meer copy binnen gekomen, maar van de donateurs nog niet.

Nieuwe werkgroep. Ook in het afgelopen jaar is er weereen nieuwe werkgroep ontstaan. Het is de werkgroep archeologie-geologie waarin veel jongere medewerkers. Het doel is akkers af te zoeken naar artefakten. Getracht wordt ook de plaats van de Commanderie precies vast te leggen. Meer mensen kunnen zich nog opgeven bij deze groep.

Boek E.Wientjes. Het bestuur heeft veel tijd en aandacht besteed aan het boek "Erve ten Modenkotte", voor de oorlog geschreven door de Ootmarsummer E.Wientjes en gedrukt in 1946. Het gefantaseerde verhaal speelt zich af in Agelo en behandelt de gewoonten en gebruiken tussen grote en kleine boeren. Het bestuur wilde het laten herdrukken, maar durfde het niet aan, want dat zou een veel te kostbare zaak worden.

Paddenactie. Het opzetten en afbreken van de paddenval verliep uitstekend net als de dagelijkse kontrôle hierop. In totaal werden er 767 padden in 1986 overgezet en dat was 200 minder dan in 1985, maar ongeveer gelijk aan 1984.

"Ootmarsum voorheen en thans". Met subsidie van het Anjerfonds was het mogelijk deze serie vergrotingen in passe-

partout met 15 mooie foto's uit te breiden. Er zal nogmaals geprobeerd worden geld hiervoor los te krijgen.

Overleden. In het afgelopen jaar zijn de heren B.Boevink en H.Helthuis overleden. Ze waren beiden uitstekende medewerkers van de Stichting Heemkunde vanaf het begin. Ze waren beiden werkzaam in dezelfde werkgroep n.l. de werkgroep Dialekt en Folklore. De heer Boevink was tevens bij de werkgroep Geschiedenis I. Hun grote kennis wisten ze op rustige wijze te brengen en voor deze werkgroepen zal het heel moeilijk worden om dezelfde activiteiten te kunnen blijven ontplooien.

Schilderij. Het schilderij van Piet Kleinschmit voorstellende Het Buske, dat op de expositie van hem was te zien, hebben we kunnen aankopen, maar het is nu ook schoon gemaakt door een deskundige, gerestaureerd en in een betere bijpassende lijst gezet. Nu is 't een pracht schilderij.

Rondleidingen en dia-series. We krijgen steeds meer aanvragen voor vertoning dia-series over Ootmarsum e.d. van heinde en ver. In principe heeft het bestuur besloten lezingen met dia-series niet buiten Twente te houden. Zelfs met rondleidingen door de stad moeten we soms selectief te werk gaan, omdat we niet over voldoende adequate gidsen beschikken die op elk moment van de dag beschikbaar zijn. In totaal hebben we vijf rondleidingen verzorgd: Fam.Griepink, groep Duitsers, Doesburg, Neede en Sociëteit Enschede-Lonneker. Vier speciale dia-voorstellingen hebben we gegeven voor de Stichting 1940-'45, Doesburg en de bejaarden van Tilligte en Eibergen.

Uitstapje bestuur. Op 15 november 1986 heeft het bestuur met aanhang een drie-dimensionale dia-serie bekeken, die werd vertoond op 't Tichelwerk.

Bestuursverkiezing. Van het dagelijks bestuur was de heer H.F.J.Oude Elberink aftredend. Hij stelde zich herkiesbaar en werd met algemene stemmen herkozen.

Resumé. Het bestuur had gehoopt dat we het afgelopen jaar eindelijk eens verlost zouden zijn van ons huisvestingsprobleem. Al 20 jaar vechten voor een ruimte waar we onze bezittingen kunnen opslaan, enz. (vitrines voor de opgezette dieren en fossielen en de kasten met boeken) en deze ruimte zou tevens dienst moeten doen voor vergaderingen en voor het houden van exposities. We zouden van deze ruimte gebruik mogen maken wanneer het ons uit kwam. Helaas zijn we hierin niet geslaagd en ook het komend jaar hoeven we daar niet op te rekenen.

Van het ontspanningsgebouw van het Radboud hadden we, na een veelbelovend gesprek met B. en W., al een tekening laten maken, waarin het achterste gedeelte van het gebouw voor ons zou zijn. De gemeente meende die ruimte beter te kunnen gebruiken voor andere verenigingen die ook ruimte tekort kwamen. Wij zouden de ruimte wel mogen gebruiken, maar niet voor vast en daar hebben we niet zo veel aan. Onze hoop is nu meer gevestigd op het Los Hoes-complex. De gemeente heeft nieuwe grote plannen voor dit complex en daarin worden wij ook genoemd met een eigen heemhuis met heemtuin. Dat zou natuurlijk een fantastische oplossing zijn voor ons, maar of dat doorgaat moeten we nog maar afwachten en voor 1988 hebben we hierover geen

zekerheid.

Diverse werkgroepen hebben uitstekend gewerkt en met name de twee geschiedeniswerkgroepen zijn erg actief, maar de jeugdwerggroep en de werkgroep Genealogie functioneren niet optimaal.

Het was al met al een rustig jaar, waarin we niet zoveel hebben bereikt als we hadden verwacht. Wel is het prachtig dat we nu al vier jaar achter elkaar een nieuwe werkgroep er bij hebben en dat het met het donateursbestand uitstekend gaat, zodat we de toekomst met vertrouwen tegemoet kunnen blijven zien wat dat betreft.

Oud-Ootmarsum, februari 1987.

H.F.J.Oude Elberink.

SAMENSTELLING BESTUUR IN 1986

H.H.Geerdink	Anne Frankstr.2	voorz.	tel.1606
H.F.J.Oude Elberink	Nutterseweg 5	secr.	2114
G.F.Klaas	Commanderiestr.5	penn./2e secr.	1364
J.N.A.Gerard	Hora Siccamastr.10	2e vz.	1929
Mevr.J.v.Zuilekom	Paaskampstegge 3	2e penn.	1994
H.A.G.Kouijzer	Almelosestraat 11		2101
J.B.Lucassen	v.Bentheimstr.12		2025
Mevr. H.Scholten	Almelosestr. 71		1216
Mevr. R.Slag	Grote Maten 2		2462

.,.,.,.,.,.,.,.

VERSLAGEN WERKGROEPEN

WERKGR. GESCHIEDENIS II.

Deze werkgroep is zowel buiten als binnenskamers bezig. Het grensonderzoek is in concept klaar en inmiddels is een uitgebreid onderzoek naar de parochiegeschiedenis van start gegaan, dat nog wel enige tijd zal vergen.

Leider/rapporteur is de heer H.Kamp.

WERKGR. DIALEKT EN FOLKLORE.

Behalve dat hier helaas 2 overlijdensberichten (de heren Boevink en Helthuis) te melden zijn, is het ook spijtig dat de heer Engelbertink bedankte. De vragenlijsten blijft men echter beantwoorden en ook is men begonnen met de aanzet tot een overzicht van wat er rond de twintiger jaren hier bij huis en hof werd geteeld aan bloemen en groenten. Ook kwamen aan de orde akkerteelt, bemesting, potstal, personeel, enz. Leider/rapporteur is de heer A.Baanstra.

WERKGROEP DIA/FILM.

De groep deed haar werk weer met ambitie en inzet. Een 2e hulp zou geen luxe zijn. In hotel Het Wapen werden 20 voorstellingen gegeven en elders 4. Wegens verbouwing moeten we na 13 jaar deze locatie verlaten en zetten het voort in het Twents Ethoes. In één adem moeten we de stadsexcursies noemen, vaak gecombineerd met een dia-voorstelling. We leidden 400 mensen rond uit alle hoeken van het land. Leider/rapporteur van de groep de heer G.F.Klaas.

JEUGDWERKGROEP.

Deze draait niet al te best. Te veel mutaties. Het leeftijdsverschil werkt nadelig. Een reorganisatie is gaande.

WERKGROEP GESCHIEDENIS I.

Door verschillende oorzaken is deze groep wat klein geworden, maar blijft desondanks actief bezig. Er is weer heel wat archiefwerk verricht. Op verzoek van de St.Katholiek Onderwijs is ze bezig met de geschiedenis van het onderwijs in Ootmarsum, een enorme klus, maar het werk is nu in een eindfase. Ook het volgende verhaal is puur archiefwerk. Men krijgt een indruk hoe intens en fanatiek burgers en vroede vaders zich in de jaren '30 met iets dergelijks bezig hielden. Leider/rapporteur is de heer H.G.Scholten.

VERHITTE GEMOEDEREN ROND KOALE KARMIS

=====

Jarenlang reeds viert Ootmarsum haar Koale Karmis op identieke traditionele wijze op de eerste vrijdag van november en de zondag daarop volgende, op dezelfde plaatsen, Markt, Schiltstraat, op dezelfde uren, in dezelfde sfeer, ja zelfs met vrijwel dezelfde gemakkelikheden, maar zo gladjes en regelmatig als bij de andere oude gebruiken van Ootmarsum bij hitte of kou, wind of regen, zomer of winter, jaar in jaar uit is het niet altijd verlopen in het verleden, ja, zelfs het voortbestaan er van is meer dan eens in het ge-ding geweest.

In 1918 gaat de kermis niet door wegens Spaanse griep. Dat is overmacht. In 1919 gaat de kermis niet door ter bestrijding van vlektyphus. In 1920 vragen het Kruisverbond en de Maria-verenigingen een tapverbod op kermis, want het is in november geen weer voor bier e.a. vrije dranken en dus vreest de Bond sterk alcoholgebruik thuis. Daarop

stelt de gemeenteraad de kermis op de 2e maandag van september, voor het eerst op 9 september 1920. Het tapverbod blijft gehandhaafd.

Een tijdje later willen het Kruisverbond en de Maria-verenigingen de kermis helemaal afschaffen, maar dat kan niet, want "er komen dan veel mensen en het is de enige ontspanning!" luidt het argument. Brood en spelen.

Hiermee is het probleem kermis nog lang niet van de baan. Alle oude gebruiken zijn op vaste tijden in het jaar. Het verplaatsen er van wreekt zich. Dat is meer dan eens gebleken (o.a. palmpasenopectocht). Zo ook hier, want in 1924 constateert men dan ook dat de kermis hoe langer hoe slechter wordt en men vraagt zich al bezorgd af of er wel een draaimolen(!) komt. Misschien is het beter de kermis af te schaffen als er zelfs geen draaimolen komt en te vervangen door een volksfeest. Een (wijs) raadslid vindt het jammer dat de kermis indertijd vervroegd is; vroeger was ze heel druk bezocht, maar een ander raadslid ziet in de kermis voor de gemeente geen voordeel (meer).

De neringdoenden willen de kermis ook wel weer op het oude tijdstip, "maar", zegt de burgemeester (Hera Siccama) "in november is het weer guurder dan in september en worden de mensen in de gelegenheid gesteld of gedwongen hun toevlucht te zoeken in herbergen en daardoor wordt het drankmisbruik in de hand gewerkt." Met 6 stemmen tegen 1 wordt op 29 okt. 1924 desondanks vastgesteld dat de kermis voortaan zal worden gehouden op de 1e vrijdag in november met dien verstande dat het de 2e vrijdag in november wordt als die dag zou vallen op een katholieke feestdag

(Allerheiligen of Allerzielen). Van nu af was het dus weer de van ouds bekende Koale Karmis.

Kerkplein wel - Kerkplein niet

Enige tijd horen we niets meer over kermisperikelen, maar amper vier jaar later vraagt de Koale Karmis opnieuw de belangstelling van velen. Wat beroerde de gevoelens dan nu weer? In de afgelopen jaren is de kermis vermoedelijk toch wat uitgebreid, maar dat liep dan ook prompt uit de hand. Met kermis had het Kerkplein wel een woonwagenkamp geleken tot grote ergernis van menig Ootmarsummer, welke een hoogtepunt bereikte toen er veel hinder werd onder-vonden tijdens de godsdienstoefening in de r.k.kerk op za-terdagavond 7 uur. De kermis begon toen ook op hetzelfde uur. De burgemeester had dit moeten voorkomen. Vanaf 1927 was dit Egon von Bönninghausen. Als maatregel werd vast-gesteld: geen kermis op het Kerkplein vanaf de eerste rij bomen; raadsbesluit van 19-12-'28.

Een jaar later in 1929 blijkt dat de burgemeester de ker-mis toch weer op het hele Kerkplein wil. Hij vindt dat het voordeel voor de neringdoenden teniet zal gaan als het Kerkplein er niet bij wordt betrokken. Dan alleen kan het een grote kermis worden en het is dan ook mogelijk een 2e kermisdag te houden, meent hij.

De gemeenteraad wil echter met 4 tegen 3 stemmen het be-sluit van 19-12'28 handhaven, d.w.z. kermis alleen op 't deel buiten de 1e rij bomen en voorlopig geen 2e kermisdag. Een raadslid motiveert als voorstander:het is ook nog ge-wijde grond, maar een tegenstander ageert fel:"Er staat ook wel een een muziektent en een urinoir"!

Protestvergadering

De burgemeester laat het er echter niet bij zitten en heeft een plan uitgedroefd. De neringdoenden voelen zich erg benadeeld door het raadsbesluit en verzoeken een oplossing om te komen tot het houden van een flinke kermis. Hier ziet de burgemeester een kans. Tegen het besluit van 1928 is een grote protestactie geweest waarbij de gemoederen danig verhit raakten. 's Maandags voor de raadsvergadering van 11 okt.'29 hadden belanghebbenden en neringdoenden n.l. een protestvergadering gehad bij Luttikhuis, waarbij ook de burgemeester aanwezig was, die daar openlijk ageerde tegen het besluit van de Raad waarvan hij zelf voorzitter is. Deze vergadering was bijeen geroepen door de stadsomroeper (Bodde), die in dienst van de gemeente is! Ook deze extra openbare raadsvergadering had op deze wijze veel publiek doen opdagen, terwijl normaliter deze vergaderingen bekend werden gemaakt in het publicatiekastje aan het stadhuis.

In het adres van een commissie uit de eerstgenoemde vergadering bij Luttikhuis wordt gepleit voor gebruik van het hele Kerkplein. Motivering: vroeger werd het ook in de buurt van de kerk gehouden omdat de kermis of jaarmarkt tevens een kerkelijk en godsdienstig karakter droeg. Het besluit houdt in:

- a. ook gemakkelikheden achter de eerste bomenrij;
- b. instelling van een tweede kermisdag.

Met betrekking tot deze vergaderingen en de rol van de burgemeester daarin, is dit op zijn zachtst gezegd een vreemde gang van zaken.

Wethouder R. veegt de burgemeester dan ook behoorlijk de kast uit over zijn handelwijze, allereerst om door deze actie raadsleden te beïnvloeden hun stem anders uit te brengen dan ze gedaan hadden en ook over het feit dat de kermis begon, gelijk met een godsdienstoefening in de r.k. kerk werd hem danig verweten. De Raad bleek verder helemaal niet tegen een grote kermis te zijn. Als o.a. de dode bomen op de veemarkt zouden worden gekapt, kwam er al veel meer ruimte voor gemakkelijkheden vrij. De Raad is dus voor een grote kermis: "hoe drukker hoe liever."

Uiteindelijk wordt het concept-besluit van B.en W. in stemming gebracht. Een raadslid begrijpt het voorstel met ontwerp-besluit nog niet geheel goed en wenst dat de voorzitter "het in het plat zal herhalen", maar zegt tenslotte: "Ik stem tegen plaatsing van kermisvermakelijkheden op het Kerkplein en verder kan men doen wat men wil."

Het voorstel wordt verworpen met 4 stemmen tegen en 3 voor. Wij weten nu wat er van is gekomen: er is nog steeds geen kermis op het Kerkplein (alleen de jaarmarkt), er is geen tapverbod meer en Ootmarsum viert wel twee dagen kermis, maar de eigenlijke kermisdag voor de Ootmarsummers is toch de vrijdag!

Samenstelling G.F.Klaas.

NATUURSTUDIEGROEP.

Van de tientallen excursies die deze werkgroep houdt was die naar Punthuizen bij Denekamp o.l.v. de heer F.Eissink wel het interessantste. Ze trof zeldzame planten aan in dit blauwgrasland zoals de parnassia en klokjesgentiaan. De groep, heeft de cursus Vogels Kijken en een Groencursus door het I.V.N. gevolgd. Aan de paddeval werd meegewerkt en er is weer gefilmd. Groepsleider is de heer A. Horsthuis, rapportrice mevr. L.Willemsen. Ten overvloede leverde ze het volgende verhaal.

BLADLUIZEN

=====

Bladluizen hebben zes poten en behoren dus tot de insecten. Volgens een onderindeling behoren ze tot de snavelinsecten. De levenscyclus van de bladluizen is als volgt: Winter. Overwinteren gebeurt in eivorm; de eieren zitten meestal tussen boomschors.

Voorjaar. De eieren in het boomschors komen uit, er komen jonge bladluizen; deze noemt men STAMMOEDERS.

Ze baren 25 levende jongen vivipaar, d.w.z. levend barend d.m.v. partheno genisis= geen bevruchting(maagden dus).

Na 8 a 10 dagen komen er van elk weer 25 nieuwe bladluizen $\begin{smallmatrix} \nearrow \\ 6 \\ + \end{smallmatrix}$. Dat zijn er dan $25 \times 25 = 625$.

Zomer. Dit gaat het hele zomer zo door.

Najaar. GEVLEUGELDE BLADLUIZEN sexuparen

$\begin{smallmatrix} \nearrow \\ 6 \end{smallmatrix}$

$\begin{smallmatrix} 0 \\ + \end{smallmatrix}$

$\begin{smallmatrix} \nearrow \nearrow \nearrow \\ 666 \end{smallmatrix}$

bevruchting

$\begin{smallmatrix} 000 \\ +++ \end{smallmatrix}$

eieren overwinteren
in boomschors

$\begin{smallmatrix} \nearrow \\ 6 \end{smallmatrix}$ = mannelijk

$\begin{smallmatrix} 0 \\ + \end{smallmatrix}$ = vrouwelijk

Meestbekende soorten en hun gastheer:

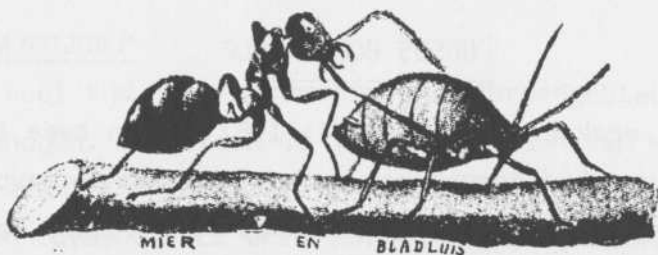
ZWARTE BONENLUIS

GROENE PERZIKBLADLUIS

dit zijn meestal kruidachtige gewassen.

In het najaar gaan de laatste generaties weer naar de primaire waard om daar de eieren te leggen in de boomschors. Wordt het voer in de plant waarop ze zitten minder, dan komen er meer gevleugelde bladluizen. Bij vermindering van voedsel krijgen ze een prikkeling waardoor de vleugels beginnen te groeien. Goed vliegen kunnen ze niet; ze houden zich in de lucht en worden zo met de luchtstroom meegevoerd. Ze zijn zelfs op 600 m. hoogte waargenomen. Ze komen op lichte plekken af. Het jonge groen is meestal lichter van kleur dan het oude. In het jonge groen is de sapstroom ook veel groter dan in het oude. Dicht onder de bast lopen de sapstromen die suikers vervoeren. Deze worden aangeboord en hier zuigen ze de sappen uit. De luis brengt in de plant een soort anti-kristalliserings vloeistof. Hierdoor gaan de suikers in de plant niet kristalliseren en kunnen ze gemakkelijker de suikers uit de stam zuigen. Om te leven hebben ze vitaminen en eiwitten nodig. Wat ze opnemen zijn vooral suikers. De te grote hoeveelheid suiker scheiden ze af. Het blad waarop ze zitten

Kraepelin „Leitt. d. Biologie”.
Mier en bladluis.

en de hele omgeving wordt hiervan kleverig. De huidmondjes van het blad verstopen. Op de kleverige massa vormen zich zwartzwammen en het hele blad wordt zwart en vies van kleur. Bladluizen op wilde planten is niet zo schadelijk; deze kunnen er wel tegen ook al groeit de plant iets minder goed. Op cultuurplanten is ze wel schadelijk, omdat bij minder gunstige groei de opbrengst achteruit gaat. Ook brengen ze virussen over.

Op de aardappel: bladrol en mozaiekvirus, op bieten: vergelingsziekte. Als bestrijdingsmiddel tegen bladluizen wordt meestal een systemisch middel gebruikt. Dit is een middel dat in de plant wordt opgenomen en in de sapstroom terecht komt waar de bladluis het opzuigt. Veelal gebruikt men hier meta-iso-systox.

Natuurlijke vijanden zijn: kleine zangvogeltjes, larven van Lieve Heersbeestjes, zweefvliegen, gaasvliegen, graaf- en sluipwespen.

Relatie: mieren belust op honingdauw, verspreiden ze en beschermen ze. Ook bijen willen honingdauw. Afgescheiden suikers van de luizen op sparren worden door de bijen opgehaald en omgezet in honing.

CURSUS BODEMKUNDE

=====

In het week-end van 8-10 mei 1987 hebben twee leden van de Natuurstudiegroep een cursus bodemkunde gevolgd in de jeugdherberg te Brecklenkamp. Deze cursus was georganiseerd door de Christelijke lerarenopleiding in Zwolle en werd geleid door Hilde Kors en Theo Smit. Zij hadden als onderdeel van hun vak aardrijkskunde, bodemkundig onderzoek verricht in de omgeving van de Gele Beek bij de jeugdherberg Brecklenkamp.

Vrijdagavond was er een inleiding met als onderwerp:

"Het ontstaan van het Twentse landschap en bodemkunde."

Zaterdagmorgen werd het museum Natura Docet bezocht, waarna 's middags de theorie in de praktijk werd getoetst via grondboringen. De verschillende bodemsoorten van weiland, es en broekbos werden onderzocht op opbouw, zuurgraad en textuur. Dat was erg interessant.

De lezing van zaterdagavond ging over de bedreiging van het grondwater. Ze was wel erg interessant, maar moeilijk te volgen.

Nadat zondagmorgen per fiets de verschillende landschapstypen rond Brecklenkamp waren bekeken, werd het week-end besloten met een lezing over de meststoffenwetgeving. De cursus was uitstekend georganiseerd en is voor ons erg leerzaam geweest. Er bestaan plannen om in het najaar weer een cursus te organiseren. Door de groep werden als suggesties de onderwerpen grond- of oppervlaktewater naar voren gebracht.

De deelnemers: Ad Horsthuis

Riet Geerdink.

VOGELWERKGROEP

Er is veel tijd besteed aan het vogelbroedgebied bij het Ottershagen. Er werden 40 nesten gevonden van kieviten, 2 van scholeksters, 6 van grutto's, 1 van een wulp en 1 van een tureluur. Er werd een schuilhut gemaakt voor observatie in dit gebied. Dit winter werden geen vogels bijgevoed, omdat ze nog voldoende voedsel konden vinden. Er zijn 5 uilenkasten bij gemaakt, 5 waren er al. Ook heeft de groep zelf 50 nestkastjes gemaakt en opgehangen op de Roezeberg in een bos van de O.L.M. Er is een bunzing en een meerkoet gevonden. De heer Korbee werd geholpen met reeën tellen. Aan werk en werklust dus geen gebrek. Leider/rapporteur van deze actieve werkgroep is de heer H. Oude Elberink. G.Oude Vrielink en Ant.Weernink zijn het 6e en 7e lid van deze groep. Meer medewerkers zijn welkom.

DE KRAMSGOEL (*Turdus pilaris*)

Bijzonderheid voor ons als Vogelwerkgroep gedurende het vogelbroedseizoen 1986 mag wel worden genoemd een broedsel van bovengenoemde vogel. Dit toch wel unieke broedgeval is als zodanig de geschiedenis in gegaan door bijschrijving op de inventarisatielijst van het B.S.P. (Bijzondere Soorten Projekt). De Nederlandse veldornithologen zijn de laatste jaren druk doende om via dit projekt aan de weet te komen waar, hoeveel en in welke biotoop bijzondere broedvogels zich ophouden. Doel van dit jarenlange onderzoek is om tot een betere bescherming van deze vogels cq. biotoop te komen, om daarmee verdere achteruitgang en verstoring te voorkomen.

Om U verdere onduidelijke afkortingen en vogeltaal te besparen zullen wij U hieronder enkele nadere bijzonderheden aangeven van deze zeer sierlijke en kleurrijke vogel.

In het najaar, van oktober tot diep in de winter (vooral onder invloed van vorst) en in het voorjaar voornamelijk in maart en april trekt deze vogel in grote aantallen door ons land. Vooral Zeeland is als overwinteringsplaats zeer geliefd. Deze flinke vogel (24 à 27 cm) houdt van het open veld en wordt op de weide in koppels veel met spreeuwen en koper-

wieken gezien. Hipt in "fiere" houding: kop en hals opgeheven (niet als een merel in elkaar gedoken). In de vlucht valt het blauwgrijze van kop-, nek-, stuit- en staartdekveren goed op. Door de lange staart, bij het opvliegen iets uitgespreid, doen ze soms denken aan een duif. Roepen vooral wanneer ze verontrust worden: "tjak", "tjak", "tjak".... Daarom worden ze ook wel tjakker genoemd (in Twente ook wel sjakker).

De naam kramsvogel houdt vermoedelijk verband met zijn voorkeur voor de blauwe bessen van de juniperus (jeneverbes = kram).

Nest en eieren lijken veel op die van de merel.

Broedvogel van Noord-Europa (zuidelijk tot in Duitsland, Oostenrijk en Hongarije) en Noord-Azië.

Wij hopen dat genoemde bijzonderheden omtrent deze vogelsoort U voldoende herkenningpunten hebben verschaft, wanneer U tijdens de vogeltrek deze vogel mocht tegenkomen.

J.Heerink

ZOMERPOSTZEGELS

Elk jaar worden in het postkantoor in het voorjaar aan een aparte stand zomerpostzegels verkocht. Dit zijn speciale postzegels, waarop men tevens een toeslag betaalt. Een postzegel van 65 cent kost dan b.v. 90 cent.

Dit meerdere gaat naar het Comité Zomerpostzegels in Utrecht. Dit comité geeft daarvan subsidie aan sociale en culturele organisaties. Diverse verenigingen in Ootmarsum en omgeving hebben daarvan de afgelopen jaren reeds geprofiteerd: zang, muziek, Zonnebloem e.d. en ook wij pikten al eens een graantje mee.

In Ootmarsum is de verkoop enige jaren geleden begonnen door onze Stichting. We krijgen dan assistentie van de Postzegelvereniging, Vrouwengilde o.d.

Dit jaar bedroeg de toeslag voor het Comité alleen van Ootmarsum al f 563,75 en vorig jaar f 627,-.

WERKGROEP BIBLIOTHEEK.

We noteren nu ongeveer 530 boeken. "Twente te pronk" pronkt daar tussen en het verpondingsregister. Grasduinen 1986 is weer compleet. Tot ons genoegen zijn we er in geslaagd een aantal Verslagen en Mededelingen van de V.O.R.G. aan te schaffen. Na jarenlang speuren langs winkels en antiquairs is de serie nu compleet vanaf 1938! De verhalen zijn resultaten van degelijke studies door historici, interessant en wetenschappelijk verantwoord. Dezer dagen hebben we het Nederlands etymologisch woordenboek aan kunnen schaffen, een dikke joekel voor een dikke prijs, maar vele werkgroepen zullen er erg gelukkig mee zijn.

BOEKLIJST AANVULLING VII

1 JANUARI 1987

No.	Titel	Schrijver	Rubriek	
352	Verpondingsregister 1601	Oudheidkamer Twente	Gesch.II	blz.7
324a	Jaarboekje 1985-86	Hist.Kring Vasse-M-Hez.	Gesch.II	7
324b	Jaarboekje 1986-87	,,	Gesch.III	9
353	Drie maanden N.O.polder	J.H.Denmer	Gesch.III	9
354	Griepink/Grijpink	J.Griepink	Gesch.II	7
354a	Stamboom Griep/Grijpink	,,	Gesch.II	7
355	Kanaal Almelo-Pruis,grens	Hesselink-Klaassen	Gesch.III	9
318b	Jaarboekje 1985	St.Heemkunde Ootmarsum	Alle rubr.	12
356	Twente te pronk	Hagens-Oude Meijerink	Gesch.II	7
357	R.O.Bodemonderzoek	Verlinde e.a.	Gesch.III	9
358	Jubileum Rabobank	N.N.	Gesch.I	6
359	Gezicht op Doesburg	A.Batavier	Gesch.III	9
23	Ov.Hist. Bijdragen 1985	Ver. Ov. Regt en Gesch.	Gesch.III	9
360	Proces 1817 Cramer-Bevf.	Vosding v. Beverforde	Gesch.I	6 Arch.
361	Manderveen	M.Paskamp	Gesch.III	9
14-26	Jaarboek Twente 1987	St.Jaarboek Twente	Gesch.III	9+12
362	Geschiedenis Nordhorn	H.Specht	Gesch.III	9
88	Twentse Almanak 1987	Tw. Courant	Alle rubr.	12
269	Grasduinen 1986	Div. schrijvers	Flo-Fau	4+5 Arch.
363	Twentse wandelingen	Craandijk/Schipperus	Gesch.II	7
23	Verslagen en mededelingen 1968-'69-'76-'77- '78 1980-1981- 1986	Vereniging Overijssels Regt en Geschiedenis	Gesch.III	9
364	Der Deutsche Orden	M.Tumler	Gesch.III	9
365	Der Deutsche Orden	M.Tumler	Gesch.III	9
366	Natuurboek	W.Philippo	Flo-Fau	4 +5
367	De M.E. nonnengalerij	S.J.Eman	Gesch.II	7
121	700 jr.kerkl.leven in Dk.	Wekgr.Heemk.Denekamp	Gesch.III	9 Arch.
368	Scripta Transisilana III 1980-'85 bl.154 en 155	P.B.C. Borne	Gesch.II	7

Donateurs kunnen 1 maand boeken gratis lenen op de 1e en 3e maandag v.d.maand tussen 19 en 20 uur. Bibliothecharis de Heer H.Kouijzer.

WERKGROEP GENEALOGIE

Deze werkgroep is klein, te klein en kan nog enige leden gebruiken. Ze is echter klein maar dapper, want ze offreerde ons de stamboom van de familie Kleinschmit. Het is een compleet boekwerkje geworden samengesteld door de leider/rapporteur de heer J.B.Lucassen. Het is niet doenlijk dit in zijn geheel in het jaarboekje te plaatsen, daarom heeft de redactie enkele grepen daaruit gedaan, die een indruk geven van dit geslacht.

STAMBOOM KLEINSCHMIT

=====

Godsdienst. Protestant, deels Rooms-Katholiek (de Hollandse en Belgische tak, sedert 1800).

Woonplaatsen. Meingeringshausen bij Korbach, Schmillinghausen, Pyrmont, Geismar bij Fritzlar, Schutzeberger Hof bij Wolfhagen(distr.Kassel), Escherode bij Kassel, Wiesbaden, Darmstadt, Berlijn, Altona-Blankenese, Amalienhof bij Nienburg a.d.Saale, Aken, Sneek, Amsterdam, Franeker, Ootmarsum en Brussel.

Familienaam. De naam Kleinschmit is van Nedersaksische oorsprong en is afgeleid van het handwerk van fijnsmederij. De schrijfwijze is nogal wisselend. Het hier bedoelde geslacht stamt uit het vorstendom Waldeck, doch houdt verband met de uit Hessen stammende geslachten Kleinschmid en waarschijnlijk met

Kleinschmid, heer van Wilhelmsthal.

Beroepen. Het geslacht Kleinschmit kende de volgende ambten of beroepen: predikanten in Waldeck, justitieambtenaren, houtvesters, kooplieden, landheren, burgemeesters, leraren, officieren, een zouaaf, een notaris en na 1801 ook religieuzen.

Hendrikus Adolphus Romanus (1846-1921) was bouwpastoor van de R.K.kerk te Lonneker.

Stamreeks. De stamreeks, waaruit alleen het allervoor-naamste is genomen, ziet U op bladzijde 28.

Nummer 9 daarvan is dus de vader van de twee onder 10 genoemden: Petrus J.H.J. de notarisklerk en F.J.J. de Ootmarsumse notaris. Deze notaris was vrijgezel, maar zijn broer had zeven kinderen, waarvan nummer 11 de oudste was. Nummer 11 is aldus onze Piet, waar we vorig jaar, d.w.z. december 1985, een expositie van hadden in de hal van het stadhuis. Hij is geboren in Amsterdam. Zijn moeder heette Jantje van der Zee en kwam uit Harlingen. Zijn broers en zusters, allen geboren in Ootmarsum, zijn: Maria, Anna, Odilia, Sebastiana, Sjaak en Lizette.

Zijn oom de notaris liet in 1911 villa Vredesoord bouwen, hetgeen nu hotel Jolanda is.

Toen oom notaris overleed werd hiervan aangifte gedaan door J.W.Weustink (73 jaar) zonder beroep en J.E.Hulshof (45 jaar) van beroep schoenmaker.

Het verhaal wordt te lang, maar we willen toch niet eindigen zonder U een enkel voorbeeld van de vitaliteit en activiteit van de Kleinschmits te hebben laten proeven. Daarvoor nemen we uit de stamreeks no.7, het 11e kind, Johann Christian Wilhelm 1774-1854, een interessante man. Hij werd geboren te Landau bij Arolsen en overleed te Bringhausen. Hij was in 1792 vrijwilliger in het 2e Hollandse regiment Waldeck, in 1793 tweede luitenant en in datzelfde jaar 1e luitenant. Hij maakte in 1793 ook de belegering van Maastricht mee en de veldtocht tegen de Fransen, waarvan hij krijgsgevangene werd.

In 1805 diende hij in het derde Hollandse regiment Linieinfanterie. Van 1805-1806 maakte hij de veldtocht tegen Duitsland, Pruisen en Oostenrijk mee. In 1811 ingelijfd in het 76e keizerlijke Franse Linieinfanterieregiment en in 1812-13 de veldtocht in Spanje. In 1813 werd hij bevorderd tot kapitein. Winter 1814-1815 was hij krijgsgevangene van de bondgenoten, op 4 april 1815 ter beschikking van de Minister van Oorlog en hij zit een week later in het 37e bataljon Infanterie van de militia. Op 21-1-'18 uitgetreden en terug naar Waldeck. Hij trouwde op 25-8-1801 te Leeuwarden met Maria Elisabeth Wensinga (1775-1821) die katholiek was en daarmee begint dan de R.K.-tak van de familie Kleinschmit.

Stamreeks

<u>Namen</u>	<u>Jaartal</u>	<u>beroep(en)</u>	<u>kinderen</u>
1. Johannes Kleinschmit	1531-1604	predikant	1
2. Johannes	-1636	predikant	3
3. Johannes	1616-1687	predikant	9
4. Johann Georg	1654-1708	predikant	6
5. Jeremias	1688-1758	predikant en hoofdadministrateur	7
6. Johann Adolf Philip	1723-1819	Geheim kamerheer, fis- caal, rechter, advo- caat, stadscommissaris	11
7. Joh. Christian Wil.	1774-1854	zie vorige blz.	2
8. Jakobus Wilh.-mus	1802-1870	griffier Arr.r.bank	12 in Sneek geb.
9. Petrus Hendrs Wilh.	1829-1905	2 x gehuwd 3 + 4 =	7
10. Petrus Jac.H.Jos.	1873-1946	notarisklerk bij broer	7
Franciscus J.J.	1866-1929	notaris te Ootmarsum	ongetrouwd
11. Petrus Hendrs.Wilh.	1908-1953	kunstschilder	ongetrouwd

WERKGROEP BUNDELING OUDE VERHALEN

Deze kersverse werkgroep is met grote ijver aan de slag gegaan en dat resulteerde reeds in vijf bandopnamen na vijf bezoeken, die heel wat interessants en amusants vastlegden uit de tijd tussen de twee wereldoorlogen. De uitwerking er van kan nog wel geruime tijd vergen. Dan is het een geordend verhaal. Rapportrice van de groep is mevr. A.Eweg-Drughorn, leidster mevr.A.Budde.

De dames bezorgden ons reeds de volgende proeve.

VERGETEN PAASGEBRUIK

=====

Tegn Paoschen paken de köster ziene fietse, in 'n botterkorf gung wat roggehaksel en 'n korf deu hee achterop. Zoa fietste 'n köster van boerderi'j naor boer'nbedrief en oaweral waar hoonder wad'n legde hee an. De eier stond'n a klaor, mangs dree tot veer op 'n bord, rangs bi'j ne boer met völ hoonder of ne grote knippe wa ne schaal vol. Dat was ne tocht waar aj koald en döstig van konn'n wodn.

'n Köpke koffie of ne borrel achter 'n kachel smaak'n dan wa good. D'r wad'n jaorn van zun 2000 eier: ne jaarlijkse aanvulling op 't wat heênige köstersloon.

Zoa was 't aajt west, tot op 'n keer....

Hee had 'n heeln posselhook a daon.

Köster achter 'n kachel met 'n bürrelke, fietse veur de deur met 'n korf achterop... barstensvol !

Tot op eens: "Köster, köster gao met naor boet'n, wat ne pröttl !"

Het jonge vul'n was lossebrokk'n en stond met één been

in de eier en met 't aander op 't verboag'n rad
Eier kapot en fietse kapot.

"Iej kriegt er 300 weer," zee de boer.

Meer de köster gung naor meneer pastoor.

"Traditie is traditie, meer now is 't oet, ik doo't
nooit weer!"

De karkeraod was het er oeteindelijk met eens.

De köster had 't met Paoschen ok zoa drok, want er wad'n
alle vieringen en met Palmpaoschen 300 pelmkes op 'n
stökske, dee netkes met ne paosgroet langs de deur'n
bracht most'n wodd'n.

Ok dat wödd'n met de eier offeschaft.

As tegg'n-prestaatsie brach'n de köster 'n karkhof
picco-bello in odder, want met Paoschen, het feest van
de opstanding, bezoch'n iedereene de graaf'n.

Het was kardinaal Alfrink den regels steld'n veur het
köstersloon.

D'r wödd'n cursussen organiseerd en eksaams offelegd in
Deëmtter. Ieder eksaam'n brach vieftig guld'n in 't jaor
loonsverhoging op.

Nao twee geslaagde eksaams, waarvan één "cum laude",
zee meneer pastoor: "Ik bin d'r nich blier met, want ik
veul't in 'n tuk !"

... ..

WERKGROEP ARCHEOLOGIE-GEOLOGIE

We stellen U even deze jonge splinternieuwe werkgroep voor: Hans Oude Rengerink, Adam Haarhuis, Huub Oude Luttikhuis, H.Eweg en leider/rapporteur is H.Oude Elberink. Deze groep vond honderden fosforieten op de Kuiperberg met daarin vele fossielen. Er is een onderzoek begonnen naar de exacte bouwplaats van de Commanderie. Ook zoekt ze naar voorhistorische stenen gebruiksvoorwerpen op akkers. Hier volgt het verslag van zo'n tocht.

SPEURTOCHT BIJ KLEIN AGELO

=====

Op een ijzigkoude zaterdagmorgen stappen vijf mensen van de werkgroep na een kop koffie in de auto. Doel is het gebied ten zuiden van Klein Agelo, vlak bij het kanaal Almelo-Nordhorn. In dit gebied zijn reeds verscheidene laat-paleolitische vondstconcentraties bekend, maar er komt elk jaar bij het ploegen en andere werkzaamheden, weer nieuw materiaal aan de oppervlakte.

Na enig rondrijden wordt de aandacht gevestigd op 'n veldje dat pas is geploegd en $\pm$ een halve hectare groot is. Er bevindt zich een duidelijk zichtbare zandrug; dit zijn meestal hele interessante plekken. De auto stopt en nadat na enig speurwerk de eigenaar is gevonden en toestemming is gevraagd, lopen er vijf man rond te neuzen. Een uurtje later is het al weer gebeurd en totaal verkleumd kruipt men weer in de auto, een zak met vuurstenen rijker. Eenmaal thuis gekomen is er al weer koffie en wordt de zaak afgespoeld om daarna te worden uitgezocht. Vooral

op de flanken en aan de zijkanten daarvan zijn in totaal 37 stuks vuursteen gevonden. Op het eerste gezicht is er voor een leek niet veel te zien, maar wie goed kijkt, ziet, dat er allemaal sporen van menselijke bewerking aan te zien zijn. Er zijn afslagen, klingetjes, kernstukken en andere vuursteenbeveiligingsmaterialen bij. De hele hoop wordt, na veel geschuif, verdeeld in drie groepen:

1.bewerkingsafval	31 st.
2.kernstukken	4 st.
3.werktuigen	2 st.

ad.1.Het bewerkingsafval bestaat, net als het andere materiaal uit een grote verscheidenheid aan vuursteen-soorten: meest noordelijke vuursteen. Er zijn grove brokken, tot $\pm$ 5 c.m. bij, evenals kleine millimetersgrote stukjes. Hierbij ook een flink aantal klingetjes.

ad.2.De kernstukken zijn zo'n 4 tot 5 c.m. groot en vertonen allemaal afslagnegatieven. Dit zijn de resten van de oorspronkelijke vuursteenknolletjes, die over zijn gebleven na bewerking.

ad.3.Er zijn slechts twee werktuigen bij:

=Een klingetje van 34 mm lang en 15 mm breed. Aan beide zijkanten bevindt zich een kerf. Wat de functie hiervan is geweest, is moeilijk te zeggen.

=Een schrabbertje op een cortexafslag[†])1. Onregelmatige driehoek, lengte 23 mm. Breedte bij de schraberretouche [†])2 20 mm.

1 cm

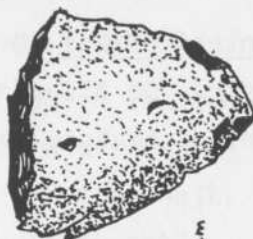
HQR

Alh. 2.
kling met 2 kerwen

Alh. 1
schrabber

1 cm

Op uiterlijke kenmerken bezien, biedt dit materiaal geen enkel houvast voor een datering. Het kan zowel laat-paleolitsch, mesolitsch als ook neolitsch⁺)3 zijn. Toch gaat het hier naar alle waarschijnlijkheid om laat-paleolitische vondsten van de Federmesser cultuur, uit het Allerød interstadiaal⁺)4 van $\pm 11800 - 10200$ B.P. (voor heden).

Vergelijkbaar materiaal dat wel in die tijd gedateerd is, is op grote schaal in deze omgeving gevonden, waaronder ook op de plek waar dit materiaal is gevonden. Dit en de ligging op een gordeldekzandrug ondersteunen de datering van ons materiaal.

- Noten: ⁺)1 Cortex is natuurlijke oppervlakte van een vuursteenknol en is meestal grijs-geel-wit en ruw van oppervlak.
- ⁺)2 Retouche zijn de bewerkingssporen die na het maken van de afslag, bij de vervaardiging tot werktuig, zijn ontstaan.
- ⁺)3 Respectievelijk Oude-, Midden- en Nieuwe steentijd.
- ⁺)4 Een interstadiaal is een warmere periode in een ijstijd. De Allerød fase valt in het Weichseliën, de laatste ijstijd.

H.O.R.

...-

DUUTSLAAND DREE

Zee zatt'n a 'n paar maond bie meka in 't hok
De doeve en den doffer,
Zee was mooi en fien gebouwd;
Hee was wa mooi, meer ietskes groffer.

Ach, zee zatt'n wal ees bie meka op 'n stok
Of bie den bak met vrett'n.
Mear deud'n dan beide heel gewoon.
Zee woll'n 't nog nich wett'n.

Nao de duustere dage brak 't veurjoar an
De vearkes wed'n noe vear'n,
't Hok gung los, zee mogg'n d'r oet
Zee moss'n 't vleeg'n ja lear'n.

In 't begin gung 't d'r nog wat wield an too
Mear noa de eerste vlocht
Doar koppel'n zich 't doev'nvolk
Veur aajt dezölde bocht.

In glievlocht achter 'n eerst'n an
Oawer huuze, höwe en kark'n.
'n Doffer en de doef te hoap
Gineen scheen 't nog te mark'n.

Noa 'n zetke röst'n op 'n raand van 't dak
Op 'n schosteen zatt'n d'r wat.
Was 't tooval dat 'n doffer aajt,
Bie de doef op 'n antenne zat?

Hee zat dan aaltied boav'n in
Op 'n tak van Duutslaand Vear.
Mear zee hul 't nog op Hollaand Eén
Doar streek ze aajt op near.

Mear 'n doffer kwam zoawied dat hee
Nen aandern zender nam
En ok 't duufke schakel'n um
Zoadat zee neuger kwam.

Ze kwamm'n te hoap in 't midd'n van 'n mast
Dat was op Duutslaand Dree
Now zit ze doar hoast ieder'n dag
Gezellig met zien twee.

Ben Morshuis

..

Uit de krant van 14 augustus 1926

"De onlangs aangeboden cake aan Z.K.H. Prins Hendrik op den Kuiperberg, geleverd door den heer J.H.Koopmans alhier, heeft ook te Brussel waardeering gevonden. Hem werd heden bericht dat hem de verguld zilveren medaille door de Jurie der Internationale Tentoonstelling was toegekend."

(Lustte Prins Hendrik de cake niet en ging hij er mee

naar Brussel? Red.)

EXCURSIE 1987

Dit jaar hebben we onze excursie gepland medio september. We gaan dan naar Duitsland. We brengen eerst een bezoek aan Haselünne, een plaats van 11000 inwoners, 20 km achter Lingen. De heemkundevereniging aldaar heeft ons uitgenodigd en wil ons graag de oude Burgmannshöfe, vroegere grafelijke tehuizen, kerk, museum en natuurreserveaat laten zien. Op de terugweg zouden we via Fürstenau willen gaan, waar nog mooiere gerestaureerde huizen staan met 'n fraaie stadspoort, zoals Ootmarsum die ook heeft gehad. Halverwege deze 2 plaatsen passeren we 'n prachtig oud Stift, dat ook alleszins de moeite waard is voor bezoek. We gaan op 'n zaterdag. U krijgt t.z.t. nader bericht hierover.

WEE INTERESSEERT ZICH NOG VEUR OONZE SPRAOKE !

Als Twent hoal wie van oons dialect. Toch koomp het standaard-Nederlands ho langer ho meer in 't gebroek en daor raakt het Twents met achterop.

Ik mog wa eens wetn of ie nog weet de namen van planten, vöggel, enz., dee hieronder volgt. Mie duch dat völ van de vrogger gebroekte namen glattendals in het vergetbook bint raakt. Vrogger lèèfdn de leu meer met de natuur met. Teggenwoordig nemt de techniek en de consumptiemaatschappi'je dee plaats in. Iej zölt mi'j teggenstruwen dat de leu now juist völ meer as vrogger de natuur intrekt. Ze hebt ok jao völ meer vri'je tied. Dat is ok zoa, meer now begriep iej mi'j verkeerd.

Wi'j bint nich meer zoa vergreujd met de natuur.

Wind en weer, plaant en deer stant oons nich meer zoa nao. Wi'j loopt der gauw an veurbi'j.

Now jao, hoo dat ok wèèn mag, loster dan now ees naor de weure, dee wi'j bint teggenkomm'n of dee oe nog wat zejzt. Laow ees met 'n paa vöggelnamen beginn'n.

't Zal oe nich vrömd wèèn, dat ne stork ziene veere net zoa good nörig hef as 'n kroetje of nettelkönning (winterkoninkje).

'n Waandleppelke (vliegenvanger) zö'j ok zoa kennen net zoa good as ne marklauwe (Vlaamse gaai) en ne broentukker. Van den laatst'n hew ja den bi'jnaam Lukker kregn, zoa as de Achterhooksen heikneuters bint, wat ja de zölfde vöggelkes bint.

Wee doev'nleefhebber is kent nog wa nen hoornt en ne minne, meer ne wiek en ne gent doar steet hee wieder van of. As ne wachel röp köj heurn hoovöl scheppel zaod d'r an de viem koomp. Nen iepron (roerdomp) steet as ne paol in 't brook, meer door zee'j hem nich meer zoa vaak as in de Bergvennen en daorum zin'k beni'jt, of ie em kent. 't Bouwmenneke (kwikstaartje) zee'j rechtevoort al meer bi'j hoes as in de bouwvore en 't bi'jmeeske zee'j doar ok wa. Ne gelgörs hef wa wat van ne kanarie vot. Iej kent hem umsgelieks.

Met ne sjakker (kramsvogel of zanglijster) en ne klemmer zö'j wat meer meuite hebn. Nen zommervoggel(vlinder) of nen schamom, zoa as ze in Dêênekaamp zeijt, is ginnen voggel, hee fladdert dan ok as ne vleermoes.

(klemmer=torenvalk)

Now toch al van de vöggel of bint, gaow ees nao aandere deers kiek.

Ne ewwetassche (hagedis) kom ie op de heide wal ees tegn en nen kateeker (eekhoorn) ken ie umsgelieks. Dat nen ulk (bunzing) stinkt is oe bekeend, meer dat ne empe mig, en daorum miegempe het, wus ie misschien nich. 'n Stekkelvark'n en ne vroote kent alleman, meer van ne loakvos (boomkikker) hej misschien nog nooit heard of toch wa?

'n Hermken (hermelijntje) zee'j nog wal ees bi'j heggen en bussche en ne parre (pad) en ne snigge (slak) kroept wa in oew'n toen of goarn, meer 'n hämerken (krekel) möj in hoes zeuk'n.

Wo'j ok nog wat plaaⁿt'nnamen heurn? Allo dan!

Mier (muur), zaadkeerls (melde) en roobol (paarde-
staart) is roet (onkruid) waor iej vö^l last van könt
hebb'n net zoa good as van kwekke (kweekgras).
Langs de rogge greujt de miele (windhalm), de slofhakke
(reukgras) en de trems (korenbloem). In oewn goorn he'j
allicht petönnies (pioenroos) Adam en Eva (monnikskap)
stinse karsen (oost-in^dische kers) en nakende eerskes
(sneeuw^wklokjes). Misschien ok wa bombèèzn (kruisbessen)
en belsgen (belsen).

Ofgeloop'n zommer he'j vast wa ewwebeern (blauwe bosbes-
sen) en kroasn plukt, aans wa brömmel en lampenötten
(hazelnooten). Laampenpuusters (lisdodde) nam ie ok
mangs met. Nen siepel mag ik wisse nich verget'n en
heurt smallook (bieslook) ok in dee familie.

Bitterelk (waterpeper) smaakt inderdaad bitter. Van de
sterkskeurne (moederkoren) mö'j ofbliewn, dee bint ver-
giftig. Zee bint vruchtofdrievend. Misschien zeg den
naam noe ok wat meer! De krall'n van de ieve (taxus)
wörden daor vrogger ok wa veur ebroekt.

Posse (gagel) gebroekn ze vrogger tegn de vlö en waogh-
holt (jeneverbes) en holskrabb'n (hulst) kwam bi'j
'n boagn good van pas.

Watwechtern neumt ze waogholt ok wa kwakel. Op 't
Springendal kom ie hem wa tegn, a'j weet wat ik bedoel.
Van posse (gagel) maakt ze in Riessen nen palmpaoschen.
In de barm van de weg greuit nog wa ees sikkenkroed
(stinkende gouwe). In nen stengel daorvan zit gel sap.

Dat was goed veur de wratten of leewer slecht door
veur, want ze ging'n d'r met vot.

In sommige weiden greuit nog de hotte (ratelaar); de
vrucht van dee plaante ratelt zoa moei.

Riek (perzikkruud) is ne wichternaam, meer ok de naam
van ne bloome, dee bi'j Oons Leeven Heer onder 't kruus
hef staon. Daarvandan dat er bloedvlekken op de blare
veur komt.

Pispötkes (haag- of akkerwinde) rangt zich in heggen en
struuk'n en op 't laand is 'n kleiner soort daarvan.
Eilooft (Klimop) zèèd'n ze vrogger ok in Hollaand, now
neumt ze 't leewer Klimop.

D'r bint nog wal heel wat meer Twentse namen veur wat
er in de natuur greuit en bleuit, meer mien bedoeling
was dizze namen al vast an de vergettelheid te ont-
trekk'n. Doo'j d'r ok an met ?

v.d.M.

..

L.S.

We willen nog steeds graag oude foto's
of prentbriefkaarten van Ootmarsum e.o.
van U lenen. U krijgt ze onbeschadigd
terug !

DONATEURSKAART 1987

Oldenzaalsestraat met rechts op de hoek met de Commande-riestraat het huis van "Bommelbakker" officieel van Bent-hem geheten. De bijnaam verraaft reeds het beroep dat hier voor hun tijd werd uitgeoefend. Herman en Jan, twee vrij-gezellen, woonden daar met hun zuster Anna. Ze waren be-middeld en humeurig. Buiten dit huis hadden ze ook lande-rijen in Agelo. In elk geval ging het huis na hun dood o-ver aan het kerkbestuur. Het smalle paadje tussen de tui-nen met hoge heggen heette Bommelstegge(Bongerdstegge?). Deze heggen zaten in mei vol meikevers: mulders, bakkers, goudsmiden. We vingen ze en stopten ze in een lucifers-dooosje met een beukeblad als voedsel mee. Links het begin van hoge Ageler Es en molen van Oude Hengel vanaf 1865.

FLITSEN UIT DE HISTORIE VAN OOTMARSUM

Al is er behalve het Jaarboekje in het voorbije jaar dan geen nieuw boekwerk tot stand gekomen, toch hebben we al verschillende boekjes het daglicht doen zien. In de regel zijn het studieresultaten van de werkgroepen. Ze zijn verkrijgbaar bij de penningmeester Commanderiestraat 5. Ook in de boekhandel de nummers 5-6-7-9-10, maar donateurs hebben dan geen reductie.

Nog voorradig:

<u>titel</u>	<u>werkgroep</u>	<u>prijs</u>	<u>donateur</u>
1.De Franse tijd	Geschiedenis II	6,-	5,-
2.Landweren in en om Ootmarsum	Geschiedenis II	6,50	
Id.met top.krt	,,	12,50	11,50
3.Stadsrecht van Ootmarsum	Geschiedenis I	5,-	
4.Inwoners v. 1829	,,	5,-	
5.Jaartallenboekje	,,	8,50	
6.Het lèven in de naoberschap	Dialekt en Folklore	6,50	5,-
7.De Hof Ootmarsum	Geschiedenis II	19,50	17,50
8.Marken(lezing'68)	P.van der Maas	7,70	6,-
9.Piet Kleinschmit	St. Heemkunde	7,50	
10.Jeugdzorg en onder- wijs in 133 jaar	D.Nierop/G.Klaas	6,50	5,-
11.Jaarboekje 1983	Red. Heemkunde e.a.	5,-	
12.Jaarboekje 1984	,,	5,-	
13.Jaarboekje 1985	,,	5,-	
14.Jaarboekje 1986	,,	5,-	

DENDROCHRONOLOGISCH ONDERZOEK of

Hoe bepaalt men de ouderdom van gebouwen?

Dendro(Grieks:dondron)= boom. Chronologisch= tijdsvolgorde.

In de 1e helft van november 1986 werd in opdracht van de Rijksdienst voor Monumentenzorg een groot aantal panden in Twente bezocht; hierbij waren ook een 12-tal panden in Ootmarsum. De bedoeling was om met behulp van houtmonsters de ouderdom van die gebouwen te bepalen.

Bij het onderzoek, waarbij de houtmonsters met behulp van een holle boor worden genomen, werden de jaarringen gemeten en vervolgens vergeleken met reeds bekende waarden.

Op de plaats waar de waarden van een houtmonster met die van een bekende waarde overeen komt, kan een vrij nauwkeurige datering volgen. Die datering geeft het jaar aan waarin de boom is gekapt. Ervaringen hebben uitgewezen dat binnen 2 jaar na het kappen het hout werd verwerkt en als bouw materiaal werd gebruikt.

Dat houdt echter nog niet in dat dan meteen vastgesteld kan worden uit welk jaar een bepaald pand dateert. Het komt n.l. voor dat gebouwen in verschillende fases tot stand zijn gekomen. Meerdere houtmonsters op verschillende plaatsen in huizen waren daarom noodzakelijk.

Voorbeeld: Het pand Marktstraat 3(Cremershuis) heeft 'n gevel uit 1656, maar het houtskelet dateert uit $\pm$ 1620.

Uit het onderzoek bleek dat het pand Kerkplein 10-11 (bibliotheek) het oudste pand van Ootmarsum is.

Resultaten van de in Ootmarsum onderzochte panden:

Ganzenmarkt 3 (café Pikkemaat) In de zijgevel zijn nog en-

kele afgezaagde stijlen zichtbaar, waarvan er een in 1611 (+ 2 jr.) werd gekapt. Het bouwen van het pand moet dus omstreeks 1612 hebben plaatsgevonden.

Ganzenmarkt 11 (mevr.E.Pikkemaat) Zes houtmonsters uit het vakwerk van de zijgevel gaven een datering van het kappen van het hout in eind 1551. Het vakwerk moet derhalve omstreeks 1552 zijn opgetrokken.

Ganzenmarkt 22 (Klokhuis/Wijnhuijs) Het hout voor de ankerbalk IIII en een los haanhout werd eind 1616 geveld en waarschijnlijk kort daarop gebruikt voor de bouw.

Grotestraat 13 (Geert Bekhuis) Een houtmonster van een ankerbalk in de winkel bleek voldoende om dit pand (met tussenbalkjukken) te dateren omstreeks 1589, omdat het hout voor de balk omstreeks 1588 was geveld.

Grotestraat 15 (Jos Brummelhuis) Het hout voor de ankerbalk die in de woonkamer werd aangeboord, is eind 1589 gekapt. Huis dus gebouwd in of kort na 1590.

Keerweer 2 (I.S.T.-kantoor/Ambachtshoes) Het rechterdeel van dit kantoorpand kon worden gedateerd dank zij de middestijl in de zuidgevel waarvoor in 1562 hout is gekapt. Een ankerbalk van na 1620 en een hoekstijl aan de voorkant (+ 1736) laten zien dat niet alle onderdelen van de constructie oorspronkelijk bij elkaar horen.

Marktstraat 3 (Cremershuis) Het houtwerk van dit pand is iets ouder dan de voorgevel die het jaartal 1656 draagt. Het hout is gedateerd in ± 1620.

Kerkplein 10-11 (Huis Poort'n Frederik) De bouw van dit pand (bieb) moet omtrent 1532 zijn geweest, omdat het hout van een van de ankerbalken eind 1531 is gekapt.

Huis
Poort'n
Frederik,
oudste
van Oot-
marsum.

Marktstraat 4 (Wientjes). De stijlen van de achterbalkgebin-
ten bleken minder geschikt voor datering, maar het hout
voor de daksporen moet eind 1639 zijn geveld.

Marktstraat 8 (Kuiper v.h.Rikmanspoel). Het pand heeft een
gevel met het jaartal 1747. Het houtskelet met tussen-
stijlen moet kort na 1607 zijn gebouwd, omdat toen het hout
voor een van de stijlen is gekapt.

Marktstraat 7-9 (Tijhuis v.h.Beld). Dit hoekhuis met ver-
dieping bleek dateerbaar dank zij een kinderbalkje onder
de zoldervloer: 't hout is gekapt eind 1568. De onderbouw
van no.7 ca.1613 gebouwd, omdat het hout voor 2 schoren
eind 1612 werd geveld. De duidelijk als zodanig herkenbare
verhoging van no.7 moet op grond van 3 verschillende ge-
bintstijlen in of niet lang na 1637 zijn gebouwd, een stijl
aan de zuidkant bleek iets ouder: in 1602 gekapt, maar dat
is waarschijnlijk niet maatgevend voor de bouwdatum.

MEDEWERKING GEVRAAGD

Nou, die kwam er weer van verschillende kanten. Meerdere donateurs hebben deze keer gereageerd op de groepsfoto van de Gem. Zangver. Bene Cantate in 't Jaarboekje 1985. Zelf iets uitdenken is moeilijker dan commentaar geven op iets, maar dat laatste is ook altijd erg welkom. Commentaar komt als er fouten zijn gemaakt en dat is in dit geval gebeurd. Pakt U het Jaarboekje 1985 er bij op blz.40.

Correcties:

Op de 1e rij, 3e van links, M.Bruns-ter Horst moet zijn R. Bruns- ter Horst; Heupink zonder voornaam moet zijn Jo Heupink; A.Reinders, 3e van rechts, is inderdaad A.(juffrouw)Reinders niet, maar Ank Reinders van de Westwal.

Staande van links naar rechts:

Stien Rouwers komt op deze foto niet voor. Deze dame in het wit, 5e van links, is Berta Bank-Stroot.

Daarop volgt als 6e M.Oude Hengel, die vorig jaar niet werd genoemd.

7.Annie Essink-Rouwers; 8.Marietje Johannink; 9.Sientje Snijders; 10.Mientje Bank; 11.Juffrouw Wiegink is juffrouw Wiegink niet, maar Sientje Knoop-Jansen(v.d.smid); 12.M.Geerdink-Heupink; 13.Agnes Bank; 14.Johanna Bökkers; 15.Truus Hulsink; 16. op de plaats van de puntjes komt juffrouw A.Wiegink; 17.Nats Hulsink; 18.Marie Rolink moet zijn Sini Blokhuis-Rolink; 19.Stien Morshuis; 20.Cato Johannink; 21.Jo Hulshof; 22.J.ter Borg sr. 23.B.Weustink-Kottink.

Zo zat dat. Hartelijk dank voor Uw medewerking.

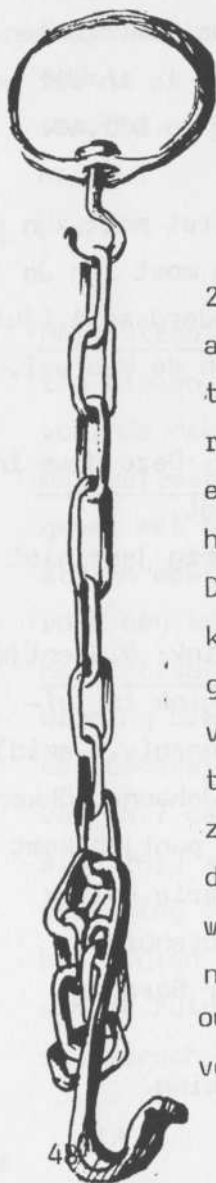
Veel brieven kwamen er niet, maar toch nog een van pater J.Koekkoek uit Weert, die reageerde op dit artikel in het Jaarboekje 1985: "Zoals ik U heb beloofd stuur ik

2 teksten waarin het HAAL genoemd wordt:

1.Op 8 dec.1775 wordt een grote boerenhoeve de Halve Welle gerechtelijk in bezit gesteld "met het open- en toedoen der deuren en schorten des haals, voortshelthouwen, graaven en pooten."

2.Op 22 en 23 jan.1691 wordt J.E.van der Heijden als schuldeiser van de erven Westerholt gerechtelijk "geïnitieerd" in huize Baak met alle bijbehorende bezittingen en rechten..."sulks met open toesluitjen des deurs, schorten des Haals, holthouwen, graaven, pooten en planten".

Dat schorten des haals betekent wel het optrekken van het haal.Het betreft hier allebei een gerechtelijke inbezitstelling; bij particuliere overdrachten heb ik dergelijke ceremonies tot nu toe niet aangetroffen. Dat zou er op kunnen wijzen dat het toen al een zeer oud gebruik was, dat in het gewone dagelijkse leven al verdwenen was, terwijl het bij gerechtelijke overdrachten nog in zwang was. In gerechtelijke kringen blijven oude gewoontes en uitdrukkingen waarschijnlijk veel langer hangen dan in het gewone dagelijkse

leven. Het laatste wordt ook geïllustreerd door de term "huisvredebreuk".

P.S. Mocht ik nog eens iets dergelijks tegen komen dan zal ik U dat weer toesturen.

w.g.Pater J.Koekkoek"

Graag pater. Dank U.(Red.)

O P R O E P !

=====

Na dit verhaal van pater Koekkoek is er aanleiding nogmaals een oproep te doen aan U, elke lezer of lezeres, verhaaltjes voor het volgende Jaarboekje te maken en aan ons te geven. Het kan iets zijn uit het verleden, zoals dat van de koster en de eieren of iets als bovenstaand artikel of iets over de natuur, plant of vogel o.a. Een leuk voorval is ook nooit weg. Oudere mensen weten vaak leuke voorvallen uit hun jeugd. Als het maar met heemkunde te maken heeft. U mag het inleveren met fouten. Wij halen ze er wel uit. Gratis.

Redactie.

K R O N I E K 1986

Het stond in de krant

januari

- 1 Vierde huisarts, dokter Buddingh in Ootmarsum
- 15 Begin herinrichting R.K.kerk
- 31 Hoofdaltaar weer op oude plaats

februari

- 22 A.van der Maas neemt Lauswolt over
- 26 Stoffenboetiek in pand Avéres

maart

- 11 Herinrichting R.K.kerk klaar
- 14 Mezzo-sopraan M.Reinders debuteert in Matthäus Passion
- 21 Stichting Heemkunde redt weer padden
- 22 Hoofdingang R.K.kerk na 12 jaar weer open
- 25 Werkgroep in Agelo redt vogels

april

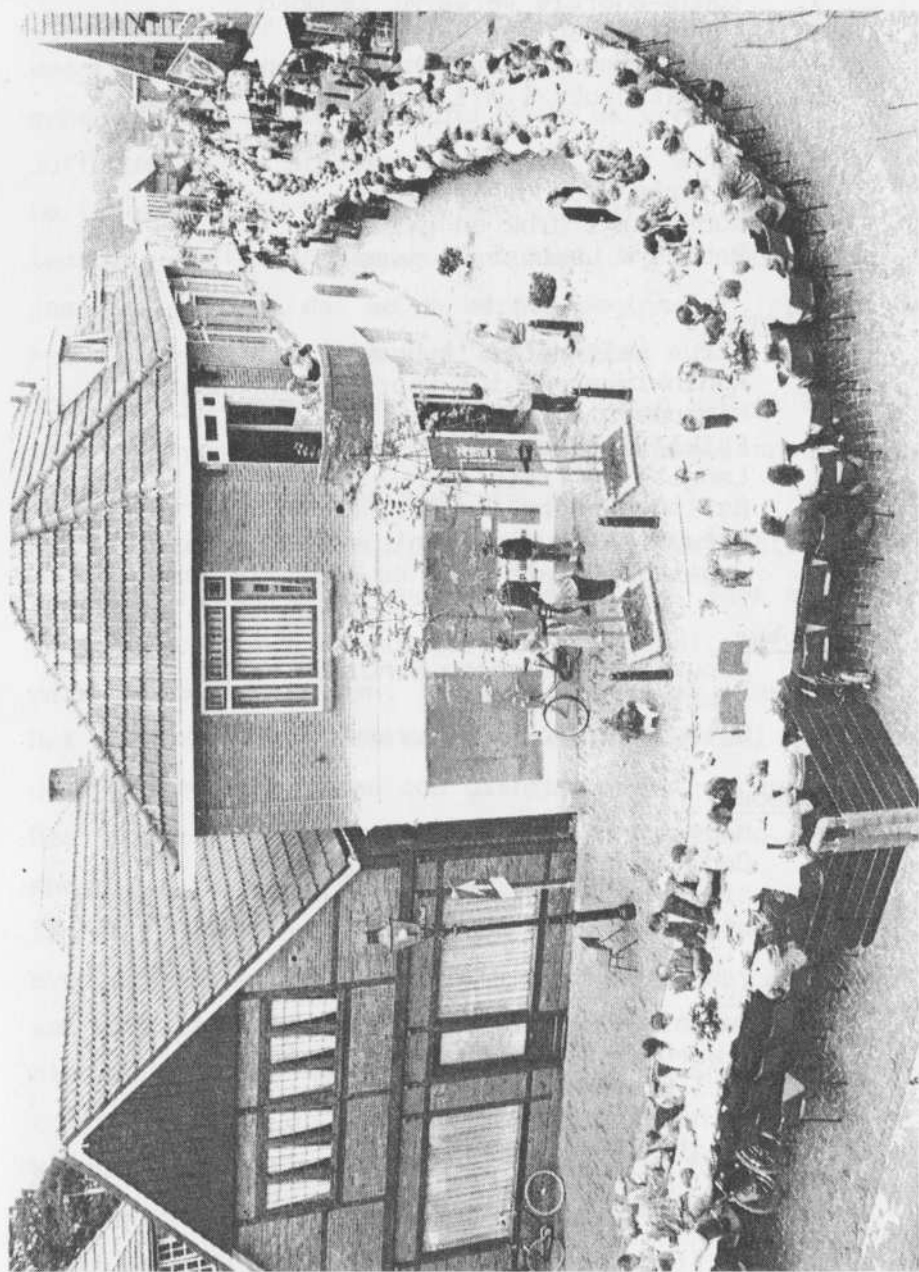
- 7 Eurotop in Wiemsel; het accord van Ootmarsum
- 14 Paul Klaas terug in café De Poort
- 15 Agnes Brunnikhuis (Set Up) naar Italië
- 19 Koster Florijn na 24 jaar met pensioen
- 29 Stichting Heemkunde leidt ruim 200 Griepinks rond
- 30 Veldboer en Hesselink weer wethouders

mei

- 6 Werkgr. Geologie en Archeologie bij St.Heemkunde
- 12 KOSC kampioen en 2e klasser KNVB
- 17 H.Lohuis, oud-gemeentesecretaris, overleden
- 20 Koets'n Keerls in Ootmarsum
- 24 Echtpaar Steinmeijer 65 jaar getrouwd
- 27 Wasserij Het Springendal 100 jaar
- 29 Stichting Heemkunde bestaat 20 jaar
- 31 Boerendansers bestaan 50 jaar

juni

- 3 H.v.Mierlo nieuw reclame-imperium in Twente
- 4 Financiële vraagtekens bij muziektent
- 7 Bouwvereniging bestaat 75 jaar
- 21 TET-fietsbus in gebruik genomen
- 25 Stichting Heemkunde naar 't Aole Compas
- 27 H.van Zuilekom al 40 jaar op kamp

juli

- 9 Zonne-energie verwarmt zwembad
- 11 Kapsalon aan het Kerkplein
- 17 Alarm-installatie voor ouderen
- 30 Schaatsclub: 1 miljoen kilo oud papier

augustus

- 22 Galerie Haerhuys geopend
- 23 Kunstmarkt druk en gezellig
- 25 Rabobank bestaat 75 jaar

september

- 4 Virus velt Hotel 't Bosch
- 8 Koninklijke penning voor Boerendansers
- 8 Midzomernachtsconcert
- 8 Folkloristisch dansfestival
- 8 Langste koffietafel
- 17 Ballonvaarders (Ad Air) kopen pand Peters
- 20 Nieuwe carnavalsvereniging Rampestampers
- 22 Jubileumconcert Gemengd Koor 12½ jaar

oktober

- 4 Nieuw reclamebureau Schulten en Okkinga
- 22 Start KESA-project
- 28 Uitbreiding reclamebureau H.van Mierlo

november

- 3 H.Helthuis overleden
- 4 Onderzoek naar oudheid gebouwen
- 14 Bibliotheek Huis Poort'n Frederik 25 jaar
- 28 Vitaminenactie voor Polen

december

- 10 Administratiekantoor ABTB naar centrum
- 10 J.Wargers 25 jaar bij de T E T
- 15 Veel belangstelling voor adventsconcert
- 31 Nachtwacht trekt weer door de straten
(zoals ieder jaar.Red.)

ESPERANTO IN OOTMARSUM

"De zelfstandige naamwoorden eindigen op "o" en de bijvoeglijke naamwoorden op "a". In de tegenwoordige tijd schrijft men "-as" op het eind en in de verleden tijd "-is". Juffrouw Jeanne Staverman weet nog iets van het Esperanto te vertellen. De lessen van vroeger is ze nog niet helemaal vergeten. "Maar vergeet niet dat het nu al ruim 66 jaar is geleden, dat we de eerste beginselen leerden; ik heb er niet al te veel van onthouden".

Toch zal juffrouw Staverman in het begin van de 20-er jaren goed hebben opgelet en zal de wijze van lesgeven door juffrouw van Griensven goed zijn geweest.

Esperanto. De laatste tijd wordt er via publikaties weer wat meer aandacht aan gegeven, maar lang, voor sommigen te lang heeft het Esperanto als wereldtaal, wat het immers had moeten worden, in een vergeetboekje gezeten. Het was in 1886 dat dr. Zamenhof deze kunsttaal samenstelde in de hoop dat deze zou uitgroeien tot een wereldtaal. Die hoop zit opgesloten in het woord Esperanto, waar sperare zoveel als "hoop" betekent.

Zamenhof (gestorven in 1917) kreeg veel volgelingen, die eveneens in de overtuiging verkeerden dat het verstaan van elkaar tevens zou leiden tot een beter begrip van elkaar, waardoor vele (wereld-)problemen opgelost en zelfs voorkomen zouden kunnen worden.

Voorvechtster. Een van de zelfs landelijk bekende voorvechtsters van het Esperanto was de schooljuffrouw H. (Dina) van Griensven. Ze was afkomstig uit Den Bosch en kwam vlak na de Eerste Wereldoorlog naar Ootmarsum. Daar

Daar werd ze hoofd van de lagere school (van 16-6-1919 tot 1-1-22.Red.) Dat was de toenmalige openbare lagere school aan de Oostwal, waar later de Ned.Herv.school werd gebouwd en waar nu de parkeerplaats ligt.

Juffrouw van Griensven woonde samen met haar zuster in het pand Marktstraat 4, toen in eigendom van de familie Oosterwijk, momenteel van bakker Wientjes. Ze hadden daar enkele kamers op de 1e verdieping in gebruik. Juffrouw Jeanne Staverman weet het zich nog allemaal goed te herinneren.

"In de hoogste klas begon juffrouw van Griensven over het Esperanto te praten en er na een poosje les in te geven. Die lessen waren natuurlijk niet verplicht, maar we kwamen toch aan een groep van 14 leerlingen",diept ze uit haar geheugen op en bijgaande foto bewijst dat ze gelijk heeft.

"Na enige tijd waren we al zover dat we met leeftijdgenoten in andere landen gingen corresponderen. Ik herinner me dat ik zelf brieven stuurde naar en ock terug ontving uit Leipzig, Praag en Brno".

De Esperanto-groep die zich JUNA VIVO (= Jong Leven) noemde (op de foto luidt het opschrift op het bord ook zo) had één keer per week les. De lessen vonden in de school aan de Oostwal plaats.

Het was kennelijk een hechte groep, want naast het studeren van die vreemde taal vonden juffrouw van Griensven en de kinderen nog tijd om liedjes, schetsjes en toneelstukjes in te studeren. Deze werden opgevoerd in hotel Beukers, het huidige hotel de la Poste.

"We vonden het echt wel jammer dat juffrouw van Griensven na enige tijd wegging en dat de "cursus" daarmee ook was afgelopen. In totaal hadden de kinderen twee jaar les gehad. De personen op bijgaande foto kan juffrouw Staverman nog zonder haperen opnoemen.

Bovenste rij v.l.n.r.: Jan van den Hout, Sientje Schulten, Jet ten Brink, Karel Hedeman (met bord), Marie Hulsink, Rikie Hulsink, Stien Frowijn, Riek Florijn en Jeanne Staverman.

Onderste rij v.l.n.r.: Wim Bank, Hendrik Geerdink, Wim Beuwer, Huub Wilms, Gerrit Beuwer en juffrouw Dina van Griensven.

B.Morshuis

Donateursbestand

Enige donateurs hebben moeten bedanken. Dat vinden we altijd bijzonder jammer. Werft U even een paar nieuwe ?

=====

Wie weet er nog iets over het
onderwijs in Nutter, Oud-Ootmar-
sum, Agelo en Ootmarsum?

Werkgr.Gesch.I

Dit Jaarboekje heeft een wat beter
aanzien kunnen krijgen, vooral de
foto's, door een financiële bijdra-
ge van de Rabobank Ootmarsum.

=====

Mogen we een adreswijzigingskaartje
als U verhuist?

Dat voorkomt veel verwarring en mis-
deling. Dank U.

D.B.

